

eventuelt kraftkjøp på langsiktige kontrakter. Produksjonsverket har på vegne av fordelingsenhetene og abonnentene tatt risikoen ut fra egne vurderinger. Dersom fordelingsverkene skal være i stand til å håndtere denne risikoen på abonnentenes vegne, må verkene ha en viss størrelse med tilstrekkelig økonomisk bæreevne.

Områdekonsesjonen gjelder ikke kraftintensiv industri. Oppdeckningsplikten for den kraftintensive industri ligger derfor hos industrien selv.

Oppdeckningsplikten er bundet til monopolsituasjonen. I varmemarkedet har fordelingsverkene konkurranse fra andre energibærere. Verkene bør derfor tilby kundene alternative kraftkjøpsavtaler (tariffer) i dette markedet. Verkenes dekning må vurderes i forhold til hele det markedet verket betjener.

Norges Energiverkforbund mener at krav om oppdeckningsplikt ikke er forenlig med et markedsbestemt kraftomsetningssystem og bør avvikles over tid.

Olje- og energidepartementet peker på at plikten til å dekke områdets etterspørsel av elektrisk energi til alminnelig forsyning etter gjeldende rett fremgår av områdekonsesjonene. Områdekonsesjonene er gitt i medhold av §3 i lov om bygging og drift av elektriske anlegg. Denne plikten omfatter både plikt til å knytte abonnenten til nettet, plikt til å dekke etterspørsel hos abonnentene i henhold til leveringsvilkårene og plikt til å sørge for kraftforsyningen til nye abonnenter innenfor det geografiske område som områdekonsesjonen gjelder for. Plikten til oppdekning og levering som er pålagt fordelingsverket, gir abonnentene rettigheter som motstykke til fordelingsverkets monopol på fordelingsnettet. Dette gjør det nødvendig å kontrollere fordelingsverkens monopolvirksomhet. Det vises til omtalen av konsesjon på omsetning av elektrisk energi under pkt. 4.1.

Departementet tar utgangspunkt i at oppdekning av kraftetterspørsel gjennom kontrakter er likeverdig med utbygging av egne kraftressurser når det gjelder oppfyllelse av oppdeckningsplikten. En slik likebehandling er nødvendig for at energiverkene skal sikre kraftoppdekningen til lavest mulig kostnad for abonnentene i sitt område. Kostnaden ved utbygging av lokale ressurser og energiøkonomisering blir på denne måten vurdert opp mot kostnadene ved utbygginger i andre områder.

Departementet kan ikke gå inn for Energilovutvalgets forslag om å legge oppdeckningsplikten til det energiverk som har engrosforsyningen. Forslaget ville styrke engrosverkens stilling og den vertikale integrasjonen. Som det fremgår av pkt. 2.2 er omfattende vertikal integrasjon ikke ønskelig ut fra hensynet til et effektivt kraftmarked. Departementet har derfor foreslått at fordelingsverkene innen fylker, deler av fylker eller på tvers av fylker slår seg sammen og overtar den innkjøpsfunksjon som i dag ivaretas av engrosselskapene.

I et markedsbasert omsetningssystem for kraft er det unødvendig med en oppdeckningsplikt for regulering av kraftanskaffelse. Nødvendig oppdekning vil følge av energiverkenes forretningsmessige ansvar overfor kundene.

Side 54

Olje- og energidepartementet vil derfor tilrå at oppdeckningsplikten som nå er tillagt fordelingsverkene, utgår.

Leveringsplikten er nærmere omtalt i pkt. 5.3.

4.3 Kraftutveksling med utlandet

Energilovutvalget har vurdert reglene om innførsel av elektrisk kraft. Utvalget har kommet til at statens monopol for import av kraft bør bestå. Unntak kan i dag bare gjøres ved eksport/import av inntil 5.000 kW. Unntaket omfatter den såkalte « lille grensehandel » med kraft for å få til en hensiktsmessig forsyning i grensestrøkene. Energilovutvalget har ikke funnet grunn til å heve lovens tak for « den lille grensehandel ». Utvalget har foreslått at det innføres en unntaksbestemmelse i loven som gir Kongen fullmakt til å gi konsesjon for import av mer enn 5.000 kW for at energiverk i grensedistriktene skal få adgang til å foreta mindre kraftkjøp i utlandet. Slik import vil særlig være

aktuelt i de tilfelle hvor det ikke faller naturlig for Statskraftverkene å engasjere seg, og dersom allmenne hensyn ikke taler imot. Energilovutvalget har foreslått at bestemmelsene om kraftutveksling med utlandet inntas i en ny energilov i et eget kapittel om omsetning av elektrisk kraft.

Nordland fylkeskommune mener at kraftutveksling med utlandet bør forestås av staten slik som i dag for å unngå en uheldig « overbudspolitikkk » som blir følgene dersom en rekke elforsyningsenheter fikk adgang til kraftutveksling med utlandet ut over « den lille grensehandel ». Det synes likevel å være hensiktsmessig med en oppmykning av reglene slik utvalget har foreslått.

Hedmark fylkeskommune er tilfreds med at lovforslaget gir energiverk i grensedistriktene adgang til å foreta mindre kraftkjøp i nabolandet gjennom at det innføres en unntaksbestemmelse fra statens importmonopol.

Norges vassdrags- og energiverk har bemerket at grensen på 5.000 kW gjelder maksimaleffekt og ikke gjennomsnittseffekt, likeledes at de 5.000 kW omfatter både fastkraft og tilfeldig kraft. NVE har forøvrig ikke noe å bemerke til den foreslåtte flytting og endring av lovbestemmelsene på dette punkt.

Samkjøringens styre med unntak av representantene for Statskraftverkene hevder at kraftutvekslingen med utlandet er en fellesoppgave for hele den norske kraftforsyning, og en naturlig del av Samkjøringens utvekslingskraftmarked. Fellesorganet Samkjøringen bør derfor ha ansvaret for den kortsiktige kraftutveksling med utlandet, og treffe alle avtaler i denne forbindelse, på vegne av den samlede norske kraftforsyning.

Langsiktige avtaler om kraftomsetning med utlandet kan inngås innenfor nasjonale rammebetingelser.

Statskraftverkene kan ikke se at det er sterke argumenter for at Samkjøringen skal overta utenlandsutvekslingen. En rekke momenter tilsier at Statskraftverkene fortsatt skal ha denne funksjon. Dels går det på myndighetenes behov for å kunne gi instruksjer og rammebetingelser i en så viktig sak. Men like mye går det på at Statskraftverkene har et klart økonomisk ansvar for de avtaler som inngås. Statskraftverkene utenlandske motparter disponerer selv store kraftsystemer som de har fysisk og økonomisk disposisjonsrett over. Dersom Samkjøringen får ansvaret for den kortsiktige kraftutveksling med utlandet, uten samtidig å få full instruksjonsmyndighet på kort og lang sikt innad i det norske produksjonssystem, er i praksis det norske kraftmarked åpnet for utenlandske monopolister. Disse kan ikke, i motsetning til Statskraftverkene, pålegges rammevilkår for sin markedstilpasning. Statskraftverkene disponerer for øvrig innenfor rammer som sikrer at utenlandsutvekslingen kommer hele kraftforsyningen til gode.

Norges Energiverkforbund påpeker at eksport og import av kraft utenom kontraktsbundne leveranser er en fellesoppgave for hele den norske kraftforsyningen. Så lenge kraftomsetningen i våre naboland ikke er basert på fri konkurranse, kan utvekslingen ikke baseres på felles markedsklarering med utlandet. Den daglige kraftutvekslingen med utlandet bør derfor styres av et fellesorgan nært tilknyttet kraftomsetningsorganet. Inntil videre kan Statskraftverkene ha operatøransvaret.

Olje- og energidepartementet ba Energilovutvalget i sin tid ta opp gjeldende regler for innførsel av elektrisk energi på bakgrunn av en avtale om energisamarbeid mellom Hedmark Energiverk og Värmlandsenergi som bl.a omfattet kjøp av 100 GWh/år. Bakgrunnen for avtaleinngåelsen var den vanskelige kraftsituasjonen i Hedmark på den tiden. Olje- og energidepartementet har på grunn av statens monopol på kraftutveksling ikke kunnet godkjenne avtalen. Departementet viser for øvrig til kap. VI som gir en nærmere omtale av lovreglene om kraftutveksling med utlandet.

Som et ledd i arbeidet med en effektivisering av kraftmarkedet, vurderer en interdepartemental arbeidsgruppe Statskraftverkene fremtidige organisasjon. Vurdering av Statskraftverkene rolle i forbindelse med kraftutvekslingen med utlandet inngår i gruppens arbeid. Rapport fra arbeidsgruppen

Side 55

vil foreligge i løpet av våren 1990. Spørsmålet om Statskraftverkene fremtidige organisasjon vil senere bli fremlagt for Stortinget.